

Frälsning

Introduktion

Där det finns människor där finns det ofta nog konflikter mellan individer eller grupper. Inom sig bär människan ofta problem. Vi skapar problem för oss själva och varandra. Människan skiljer sig från djuren i detta att vi söker efter en mening i livet. Redan det faktum att vi lever skapar frågor och behov som vi brukar kalla existentiella. De hör ihop med att vi existerar.

När vi ser oss omkring i världen finner vi långa rader av läror som skall komma oss till mötes för att våra problem skall kunna lösas.

- 1) Somliga säger att problemen är en politisk fråga. Samhället måste reformeras. Här hittar vi de politiska ideologierna som tävlar om regeringsmakten. För alla de människor som plötsligt blev kommunister på våren 1968 blev deras politiska åskådning bra lik en religion där man viftade med Maos Lilla röda och där man sa att alla frågor ytterst var politiska.
- 2) Vidare finns det en rad olika terapier i ordets vidare mening, allt från klassisk psykoanalys enligt Freud till dagens kognitiva beteendeterapi (KBT).
- 3) Filosofer har ägnat dessa frågor stort intresse. Här liksom i politiken och psykoterapin finns det olika skolor eller lärosystem – olika sätt att se på livet. Vi kan säga att de klassiska grekiska filosoferna Sokrates, Platon och Aristoteles har präglat hela den västerländska kultur som vi nu lever i.
- 4) Så finns det en uppsjö av religioner – om vi också innefattar olika slag av ockultism och New Age. Här har globaliseringen ställt oss inför religioner som vi tidigare visade ifrån oss och utsatte för kristen mission. Här börjar den stora tveksamheten infinna sig. Svenska kyrkan har i dagarna lagt ner sin mission och sysslar endast med bistånd.

I min ungdom var kristendomen allena rådande i Sverige. Om man sökte en religiös tro för att finna svar på frågor som vetenskapen aldrig kan lösa så var den kristna tron det närmast självklara alternativet. I dag har vi ett stort utbud och vi som är kristna undrar ibland om det är något särskilt med tron på Jesus.

Alla andra ideologier, filosofier, terapier och religioner talar om vad människan skall göra för att lösa sin existentiella gåta. De utgår alla från att människan själv kan finna och genomföra en lösning. Somliga kanske t o m sätter en ära i att människan skall klara sig själv, kanske med hjälp av en guru, vägledare, terapeut statsminister – eller diktator.

Där andra talar om vad människan skall göra där talar kristen tro om att de viktigaste problemen ligger utanför människans kapacitet. Människan kommer aldrig att själv kunna lösa människans problem. Men Gud har gjort det som människan inte kan. Häri skiljer sig kristendomen från allt annat. Vad är det då Jesus har gjort? Han har för oss öppnat möjligheten att kunna leva i kärlekens

rättfärdighet. Han har befriat oss från skuld.

Han har gett oss möjligheten att tillhöra den Gud som har skapat världen och som äger den.

Kristen tro förkunnar att frågorna om rättfärdighet och skuld är de centrala, de som människan inte själv kan lösa. Många andra rörelser talar om hur människan skall göra för att inte må dåligt – en i och för sig lovvärd ambition. Går du i terapi så fortsätt. Är du politiskt engagerad så fortsätt.

Inom kristendomen är det först och främst en fråga om att göra utan om att ta emot. Kristendomen har den mörkaste människosynen – människan kan inte lösa människans problem. Men Gud finns och han har redan gjort det vi inte kan.

Jag skäms inte för evangelium. Det är en Guds kraft som frälser var och en som tror, först juden och sedan greken. (Rom 1:16)

Inte bara ett budskap utan en Guds kraft.

Frälsning del I

Hur är det fatt med oss människor? Hur ser vi på oss själva?

- 1) Människan är förnuftig. Ibland görs tillägget att hon är det om hon bara inte blir religiös. Den som är förnuftig är också en person som kan se till det allmänna bästa och inte bara till sitt eget – eftersom det är förnuftigt att tänka och handla så. Inom ramen för detta tänkande blir människan god även om hon misslyckas ibland med att förverkliga sina goda avsikter.
- 2) Skriv en bok, ett drama, ett filmmanus eller en TV-serie där alla är snälla mot varandra, aldrig sviker eller utnyttjar varandra. Ingen sexuell otrohet, ingen som stjälar eller förskingrar. Ingen som missbrukar ett givet förtroende. De vuxna barnen är alla nöjda med den barndom de fick. Ingen dricker mer alkohol än han borde, ingen är någonsin full eller drogpåverkad. Inga intriger, inget skvaller. Alla är förstående och lyssnande.
Recensenter kommer att skära ditt alster i strimlor. Detta är en utopisk idyll, säger de. Den har inget med verkligheten att göra.
- 3) Skriv i stället en bok eller ett manus där handlingen i början ser ut att handla om ordnade förhållanden mellan vuxna, mogna människor. Men rätt snart börjar gamla lik att ramla ut ur garderoberna. Till sist skriker alla åt varandra, slår varandra, sviker varandra, utnyttjar varandra inte minst sexuellt. Detta är en pålitlig dramaturgi. Alla kommer att prisa ditt alster som illusionslös realism.

Människan är både god och ond. Hon är inte alltigenom ruten som vi ibland har predikat. Problemet består i att hon inte kan avsäga sig sin mörka sida. Det är därför som den idylliska boken eller TV-serien känns orealistisk. Paulus ger oss en klassisk bild av människans kluvenhet

Ty jag kan inte fatta att jag handlar som jag gör. Det jag vill, det gör jag inte, men det jag hatar, det gör jag. ¹⁶Om jag nu gör det jag inte vill, samtycker jag till lagen och säger att den är god. ¹⁷Men då är det inte längre jag som gör det, utan synden som bor i mig. ¹⁸Ty jag vet att i mig, det vill säga i mitt kött, bor inte något gott. Viljan finns hos mig, men att göra det goda förmår jag inte. ¹⁹Ja, det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag. (Rom 7:15-19)

När Kristus hänger på korset är han en bild av Guds godhet. Detta vill han göra för att råda bot på det som vi själva inte kan lösa. Denna godhet känns både obegriplig och onödig. Skulle någon behöva göra så för dig. Du som är så skötsam, så snäll och kanske konfliktradd. Är vår situation verkligen så desperat?

En fluga i taket

Vi tänker oss att du får sitta som en fluga i taket i en psykiaters mottagning,

Senare sitter du också och lyssnar hos en rad terapeuter. Sedan flyger du vidare till socialvårdens mottagningar och lyssnar.

Du kommer ganska snart till slutsatsen att de flesta problem som avhandlas på dessa platser beror på att människan har gjort människan illa. Ofta är det andra människor som varit framme men inte sällan är det patienten eller klienten själv som orsakat sina egna problem. Efteråt vill du gärna ha ett samlande namn på det som skapade allt lidande och all oreda.

Du behöver inte hitta på ett namn för det finns redan ett och det har funnits i årtusenden. Bibeln kallar det för synd. Låt oss försöka finna en definition på vad vi menar med ordet.

Syndkatalogen

Ty själva ordet kan leda till en rad associationer. För en dryg mansålder sedan var frågan: Är det synd att dansa? Är det synd att spela poker? Är det synd att gå på bio? I sin ambition att skydda sig själv och andra för frestelser så ville man skärma av sig. I dag har alla en TV som dagligen visar scener som tidigare skulle ha motiverat en varning från församlingens äldste, kanske till sist en uteslutning.

Människan söker gemenskap med andra. Ensamhet upplever vi som ett onaturligt tillstånd. Men där du satt som en fluga i taket så fick du snart klart för dig att många som blivit illa behandlade just led av ensamhet. Det fattas inte människor att umgås med men man litar inte på andra. Om jag skall kunna ha gemenskap med dig så måste jag tro på dig. Ju mer jag väntar mig att det bara är en tidsfråga innan du sviker mig, mobbar mig, hånskrattar eller ber mig gå och stänga dörren utifrån – för alltid. Desto mindre tror jag på dig. Jag försöker från början skydda mig mot de svek jag tror att du kommer att göra. Synd skapar alltså konflikter (även krig) och leder på sikt till ensamhet.

Tro

Vi behöver tro för att kunna leva. Tron är inte en dålig form av kunskap som snarast möjligt borde ersättas av vetenskapliga sanningar.

Vi behöver kunna tro på morgondagen, tro på det vi gör, tro på varandra och på oss själva. Det sista kallar vi för självförtroende. Det vi kallar synd bryter ner offrets förtroende för andra och för sig själv. Efteråt tänker man: ”Ingen kan bli glad över min kärlek. Ingen vill ha mig. Det jag gör är värdelöst eller också tas det om hand av någon annan som får äran för det jag har gjort.”

Det vi kallar tro är den andliga ryggrad som ger oss förmåga att fatta beslut och genomföra dem. Men det viktigaste med tron är att den ger mig förmågan att ta emot kärlek utan att försöka köpa den eller manipulera fram den. Jag orkar och vågar vänta tills någon ger mig ett spontant bevis på vänskap. Och när det kommer vågar jag tro att det är sant.

Synd

Vi säger helt enkelt att synden är något som förstör våra relationer. Hela

verkligheten bygger på relationer. Gud själv är en underbar relation mellan Fader Son och Ande. Eftersom deras relation är fullkomlig kan man säga att de är ett trots att vi talar om tre.

Därför skall en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de skall bli ett kött. (1 Mos 2:24)

Ekologin visar oss att allt levande är beroende av annat liv. När man rubbar den ekologiska balansen någonstans kan det bli stora konsekvenser där man inte hade tänkt att det skulle bli några.

Konstgödningen av våra åkrar ledde till algblomningen i Östersjön.

På 60-talet sprayade man skogarna från flygplan med hormoslyr för att skogen bara skulle bestå av granar. Men så visade det sig att medlet är cancerframkallande och i all tysthet upphörde sprutandet.

Insektsbekämpning med DDT. Fågelsången tystnade eftersom fåglarna sedan inte hade något att äta

Balansen mellan tro och synd

Ännu så länge talar vi om tro på det mänskliga planet. Trofasthet skapar tilltro som skapar trofasthet. Kärleken har fått en öppen kanal. Som bieffekt får man förmåga att besluta och handla.

Det vi kallar synd kan vi också kalla för svek. Jag sviker dig om jag skulle brista i trohet mot dig. Om jag sviker blir du besviken och sedan tror du inte på mig, åtminstone inte som förut och särskilt inte om jag inte ber om förlåtelse.

Om du ofta blivit sviken eller mobbad finns risken att du börjar förakta dig själv. I synnerhet flickor kan låta självföraktet blomma ut genom att hon skär sig i armarna eller på annat sätt handlar destruktivt mot sig själv.

När Gud kommer in

Vad vill då tron på Jesus betyda i allt detta?

Detta är evigt liv att de känner dig, den ende sanne Guden, och den som du har sänt, Jesus Kristus (Joh 17:3)

Om vi ber Gud så kan han börja ge sig till känna, Vi får börja lära känna honom, att han finns och vem han är. Han är trofast och han älskar mig in i sin egen död. Den troheten och kärleken kan börja att knyta upp mitt inre så att jag vågar möta hans trohet med min tilltro. Då får den förvandlande nåden en kanal från honom till mig och den nåden utför ett förvandlande verk med mig.

Ty av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det, ⁹inte på grund av gärningar, för att ingen skall berömma sig. ¹⁰Ty hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar, som Gud har förberett, så att vi skall vandra i dem. (Ef 2:8-10)

Nu får vi läsa noga. För det blir lätt så att vi ser på tron som en sorts prestation

som Gud skulle kräva för att frälsa – för att vilja ha med oss att göra. Men Gud säger tydligt att han vill göra allt själv för att ingen skall kunna berömma sig. Alltså är nåden hans och tron är det redskap som han använder för att skapa en relation mellan honom och dig. Tron är den rakaste motsatsen till alla slag av prestationer. *Den är Guds gåva*, det står faktiskt så.

Men då borde väl alla bli frälsta. Nej, inte alla vill bli frälsta. De kanske till sist tittar in i paradiset och undrar varför vi kallar det för paradiset. Där kan man inte ljuga och inte tjäna pengar på andras godtrogenhet. Man kan inte vänsterprassla. Det finns massor av saker som man inte kan därför att alla lever i öppenhet och ingen av de frälsta finner någon glädje i det som ter sig omistligt för vår vän som kikar in genom dörrspringan i pärleporten.

Sammanfattning

Vad har jag nu sagt? Jo,

- 1) Synd är samlingsnamnet på gärningar som förstör relationer. Vår relation till Gud, till varandra, till oss själva och till skapelsen som vi var satta att vårda.
- 2) Människan är kluven. Vi vill så väl men handlar ofta efter mönster som kommer andra till skada. Vi är inte alltigenom ruttna utan kluvenheten är vår gåta. Vi lever på en och samma gång i två världar som ofta saknar kontakt med varandra.
- 3) Större delen av psykiatri och psykoterapi handlar om att man hjälper dem som blivit utsatta för sin egen eller andras synd. Vi talar om posttraumatiska tillstånd.
- 4) Tron är något som vi behöver i vardagen. Framtiden, det vi gör, andra och oss själva. Tron skapar förmåga att besluta och att genomföra det man har beslutat. Tron är inte en dålig form av kunskap som snarast bör ersättas med vetande. Tron är den kanal i vilken kärleken kan kommuniceras. Tron uppstår genom trofasthet. Det är trofasthet man lovar när man gifter sig, inte den ena eller andra känslan.
- 5) Hela tillvaron bygger på relationer. Gud är en fullkomlig relation av Fader, Son och Ande. Om en relation i skapelsens stora ekologiska mönster skadas kan oväntade effekter uppstå långt ifrån den plats och det förhållande som störningen gällde. Pappa misshandlar mamma och ett av barnbarnen får drogproblem (vilket man kan få av många andra anledningar inklusive vanlig nyfikenhet).
- 6) Synd är det samma som trolöshet eller svek. Gud vill inleda en relation med oss genom att börja övertyga oss om sin trofasthet. I den mån vi vill och vågar låta oss övertygas kan hans nåd börja verka i våra liv till förvandling. Vi får Guds trofasthet som tillvarons stabila punkt i stället för vår egen styrka som ju är för liten för att duga. Detta betyder inte att vi får tillvaron på våra egna villkor. Livet blir inte fritt från smärta. Men vi har ändå vårt hus stående på Klippan och inte på sand.